

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrta leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelk, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Materialističnemu socializmu — stvarni organizatoričen boj!

Prvi volivni boj v »Delavsko zbornico za Slovenijo« je končan; 17 delegatov kršč. soc. delavstva hoče v celoti storiti svojo dolžnost. Celokupno krščansko socialno delavstvo pa se dobro zaveda, da je bilo v tem volivnem boju osleparjeno za mnogo tisoč glasov bodisi po skrajno reakcijskih določbah volivnega reda, bodisi po skrajno pristranskih postopanjih vseh volivnih odborov, bodisi po komunistih in socialdemokratičnem organiziranem terorju, bodisi po nestetih lažeh in drugih sleparijah vseh vrst. Naše delavstvo mora iz vsega tega izvajati logične posledice:

Delavstvo je po kapitalizmu oropano svoje politične, socialne, gospodarske in kulturne svobode. Ker je to krivično tako po pravnih določilih vere kakor tudi po naravnem pravu, je delavstvo upravičeno, da si pribori vse pravice v svojih in po svojih organizacijah. Te pa morajo v celoti sloneti na demokraciji in na svobodoumju.

Kako naj nastopam zoper nasilni kapitalizem, ako jaz sam delam in organiziram nasilje?

Kako naj nastopam za politično, gospodarsko, socialno in kulturno svobodo delavstva, ako jo jaz sam omejujem in zatiram?

Kako naj nastopam zoper kapitalistični teror, ako jaz sam teror podpiram in ga organiziram?

Kako naj uspešno nastopam zoper izjemno zakonodajo proti delavstvu, ako sam stremim priti po reakcijskem volivnem redu do nezastopane moči?

Kako bom jaz zastopal delavstvo, ki sem svojemu tovarišu lagal, ga za glasovnico osleparil, mu jo strgal iz rok ali mu jo sploh dal nisem, — jaz ki sem sotrpina psoval in ga dejansko napadel samo za to, ker je bil drugačnega mnenja kot jaz?

Izključeno je, da bi taki delavski voditelji in zastopniki trajno uspešno mogli zastopati delavske koristi napram kapitalizmu! Zakaj v svojem srcu so ti elementje do dna skvarjeni, skorumpirani in na las slični kapitalističnim nasilnikom. In za take so se v pravkar dobojevanem volivnem boju izkazali sodrugi komunisti, desničarji in Kristanovi socialdemokratje od »Strokovne komisije«, skriti pod prevarantsko »Združeno strokovno zvezo Jugoslavije«.

Slovensko delavstvo mora z delavskimi korupcionisti te branže, ki mu kot krvosesi sedajo na vrat, pomesti enkrat za vselej. Veljati mora parola: Organizacijam, ki jih vodijo tako pokvarjeni in skorumpirani ljudje, niti ene strokovne skupine, niti ene plačilnice, niti ene pare denarja! Njihovemu časopisju boj in bojkot, njih plačanim agentom prezir in zaničevanje!

Slovensko delavstvo se mora sedaj v pretežni večini organizirati v »Jugoslovanski strokovni zvezi«, odnosno v strokovnih organizacijah, ki so v njej včlanjene. Naše skupine morajo sedaj prav v vse veleobrate, v manjše pa plačilnice! Delavstvo mora tja, kjer vlada poštenje in svoboda, ker le tam bo moglo z uspehom braniti svoje interese!

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih

Političen pregled.

Kriza, ki se nam je napovedala, se je začasno zopet umaknila s političnega odra. — V parlamentu so na dnevnem redu tako važne zadeve (proračun), da nikakor ni mogoče tekom februarja misliti na krizo in na opustitev proračunske debate. Če bi prišlo do krize, se nam je bati, da proračuna, ali ne bi mogli sprejeti o pravem času, ali pa bi proračunska razprava ne bila nobena razprava, ampak le navaden političen šhod.

Naše obveznosti Ameriki in Franciji so take narave, da je treba naše gospodarske in finančne razmere imeti v kar najlepšem redu in ne gospodariti z dvanajstinami. Strogo se nam je držati določil glede proračuna, ki jih ima ustava, da damo zunanjemu svetu vsaj videz zanesljive države, kateri se more kaj zaupati.

Razmere v vladi so napete. Radić, ki se je s težavo in pod sramotnimi pogoji vrnil v vlado, pomaga radikalom nalagati slovenskemu in hrvaškemu ljudstvu najtežja bremena. Poleg tega skrbi s svojo gostobesednostjo in vednimi napadi, zdaj na radikale, zdaj na opozicijo, zdaj na papeževga nuncija, zdaj na koga drugega, zato, da smo vedno v krizi. Ne prestanto izkiva spore.

Kakor nam je bila pet let po vojski Radićeva politika, ki je bila kakor voda na mlin radikalne stranke, nerazumljiva, tako si je tudi sedaj težko predstavljati, zakaj si Radić dan na dan otežuje svoje stališče. Naravnost v pregovor je že prišlo njegovo čudno nastopanje pri raznih izjavah, ki gre vse po enem kopitu. V nedeljo govori in napada, v ponedeljek izjavlja, da ni tega govoril, kar mu očitajo, v torek pa pravi, da je tako govoril. In ta zgodba se ponavlja teden za tednom, mesec za mesecem.

Prejšnji teden napovedana in grozeča kriza se je zakrila, ker je proračun preveč važna stvar. Pašić bo zavlekel reševanje krize na čase po sprejetju proračuna. Že cele tedne se napoveduje velika kriza. Kadar bo ta izbruhnila, bo prinesla velike spremembe v notranje političnem položaju. Zasedaj je gotovo, da bo še prej sprejet proračun, potem bo pa časa dovolj, da se začne misliti na to, kako bi se krmilo naše države vodilo in kdo naj ga vodi. Radikali napovedujejo Radiću, da mu bodo ob priliki, ko bo prišlo do krize, pošteno izprašali vest. Neprijetnosti ima Radić tudi z afero, ki jo je povzročil, ko je v parlamentu napadel papeževga nuncija. Zdaj se bo moral opravičevati in dati zadoščenje.

Radikali so na seji narodne skupščine objavili besedilo sporazuma, ki so ga sklenili radikali in Radićevci. Sporazum vsebuje stvari, ki so javnosti že znane. Ta objava je vzbudila veliko senzacijo.

* * *

Občinske volitve v Bolgariji in Romuniji so potekle zelo nemirno. Posebno v Romuniji je prišlo do krvavih spopadov, ker je opozicija nastopila združeno in se organizirala, da dokaže vladi, da nima zaupanja med ljudstvom. V 14 občinah so bile vložene samo opozicijske liste, v 3000 občinah pa samo vladne liste. V Bukarešti so visokošolci priredili veliko demonstracijo proti reakcionarni vladi. Vlada je nastopila proti demonstrantom z vojaško silo in je bilo pri spopadu ranjenih 24 vojakov. Aretirali so 34 visokošolcev, katere bodo postavili pred vojno sodišče. Po dosežanih poročilih so vladne stranke nazadovale. — V Bolgariji so se vo-

litve vršile mirneje. Tudi tu so vladne stranke nazadovale in dobile samo 48 odst. oddanih glasov. Večino so dobile vladne stranke samo v Sofiji. — V angleško-francoskih krogih se pojavljajo vesti o premestitvi sedeža Društva narodov iz Švice. Za ta predlog se je izjavil tudi Čičerin, in rekel, da se Rusija dela pri Društvu ne bo udeleževala, dokler se bodo seje vršile v Švici, ker spor s Švico radi umora poslanika Vorovskega še ni poravnal. Proti premestitvi sedeža Društva narodov se je izjavila Nemčija, ki je pripravljena preklicati svoj pristop k Društvu. To znači, da za premestitev sedeža ni glavni vzrok draginja v Švici, temveč se za tem skrivajo druge politične namere. — V Franciji pričakujejo odstopa vlade, ker je zadnji čas doživela poraz za porazom pri finančnih predlogih. — V angleški delavski stranki je precej razburjenja, ker je vodstvo odklonilo vsako zvezo in sodelovanje s komunisti. Krajevne organizacije s tem sklepom niso zadovoljne in se jih je že nad 40 odst. izrazilo proti.

Delavstvo propada, kapitalizem cvete.

Po zadnji svetovni vojni, ki je bogatašem kot vojnim dobaviteljem napolnila žepe do vrha, medtem ko so delovni stanovi docela obubožali ali ostali kot invalidi brez sredstev, slišimo vsako leto močnejši krik »propadanje«. Poglejmo si enkrat to propadanje pri nas v Sloveniji malo bližje, kdo pravzaprav propada?

Po vojni so rasla nova podjetja kakor gobe po dežju; obstoječa so se razširjala. Na vsaki baraki si lahko čital častitljiv napis — tovarna. Danes že v mnogih dimnikih, iz katerih se je poprej valil gost dim, gnezdiijo vrabci. Kdo je propadel? Stavba in delavstvo, ki je moralo brezposelno na cesto. Podjetnik se je rešil, ker je znal pravočasno naložiti svoj kapital v varno blagajno banke in napovedati konkurz. Velika večina lahko udobno živi od dohodkov dividend in uživa življenje.

Kaj pa tovarnarji in veliki trgovci? Ti danes prirejajo velike shode, na katerih kričijo, kako jim pajek prede svoje niti v trebih. Človek brez vsakega obzora bi jim kmalu mogel verjeti. Toda primerjajmo njih življenje z življenjem proletarca.

Poglejmo si samo eno stran življenja onih, ki najbolj kričijo, da propadajo. Prirejajo se dnevno pod raznimi firmami razkošni in bogati plesi, ki kar prekašajo drug drugega po sijaju. Bogati vozovi in svetli avtomobili se komaj razvrstijo pred velikimi hoteli. Dvorano napolnjujejo »propadajoči« cvetovi kapitalizma, ki so namazani z dišavami. Na pol oblečene ženske nosijo seboj celo razstavo biservov in svile, da se gnusi človeku, ki je pravkar gledal bedo delavske družine v podzemskem stanovanju. Gospodje kar tekmujejo med seboj z dolgimi črnimi fraki in prste jim oklepajo težki biseri.

Da se ne izda ta čedna družba, je strogo zastražen vhod z visoko vstopnino in predpisano drago obleko. Bog varuj, če nas vidi kaka garjeva ovca! Šumeči šampanjec teče raz mize in slaščičar je razložil najboljše jedi. Kaj, v soboto se odtegne delavcem nekaj odstotkov in vsota je pokrita, saj je stalo enega samo par deset tisoč dinarjev.

Ko si takole ta »propadajoči« izvoljeni stan zabava ob največjem razkošju, pa prosi košček kruha ali vsaj neslanega krompirja armada brezpo-

selnih, ki pa v resnici propada, a ne samo telesno, tudi moralno.

Gospodje, nehajte s svojo norijo. Zavrzite razkošje in krivico! Oprimate se resnice in pravice. Mase brezposelnih in stradalajočih se množe, propadajo cele družine gospodarsko in moralno. To mora upropastiti celo človeško družbo.

Mase delovnega ljudstva vstajajo, in ko se oklenejo krščanskega socializma v celoti, bo strto to novodobno moderno poganstvo.

15.000 : 29.000.

V pravkar dobojevanem volivnem boju je dosegla lista našega delavstva, vložena po »Jugosl. str. zvezi« 15.000, a lista združenih komunistov in socialnih demokratov 29.000 glasov. —

Kljub temu, da naši nasprotniki sami najboljše vedo, koliko tisoč glasov so v volivnem boju prigoljufali in prisleparili, imajo vendarle še drznost, da se s številko 29.000 bahajo, napihujejo in ponašajo!

Da ne bodo sodrugi mislili, da ne vemo, kako stvari v resnici stoje, naj sledi nekoliko ugotovitev.

1. Z njihov volivni red je bil tak, da je vnaprej onemogočal zmago vsaki skupini, ki v volivnih odborih ni bila zastopana.

2. Isti ljudje, ki so skrpucali volivni red za »Združeno strokovno zvezo Jugoslavije«, — isti ljudje, odnosno njihovi agentje so sedeli tudi v vseh volivnih odborih. In teh je bilo — 26!

3. Raznašalci kuvert so bili sami njihovi zaupniki natančno prepirani za vsak slučaj posebej in natančno poučeni tako o sklepih glavnega kakor tudi vseh krajevnih volivnih odborov.

4. Tako se je zgodilo, da je ta celokupna komunistična garda vedno že par dni naprej vedela, po katerih obratih se bodo delile glasovnice ter je o tem obvestila svoje zaupništvo. In tako je bilo ostalo delavstvo v vsakem slučaju posebej tako terorizirano, da še približno ne more biti govora o kakih svobodnih volitvah.

5. »Jugoslovanska strokovna zveza« ugotovi lahko prav mirno, da je 15.000 zanj oddanih glasov od delavcev in delavk, ki so zavestno krščansko socialnega prepričanja, dočim marksistični socialisti tega ne morejo, kajti na tisoče glasov delavcev in delavk je bilo vsled goljufije oddanih za njihovo listo, čeprav ti odklanjajo njihov socialni program.

6. Poleg naše je samo še Pevec-Bernotova lista, na katero so sodrugi iz Šelenburgove ulice naravnost besneli, zbrala edinole glasove somišljenikov.

Sodrugi naj se torej le kar umirijo! 29.000 glasov ki so jih deloma pridobili, deloma prigoljufali in deloma priterorizirali, pomeni zanje v v resnici mnogo, mnogo manj.

Svaka sila do vremen! Prepričani naj bodo, da naše delavstvo ve, kaj hoče. Strlo bo vsako nasilje. Ne samo kapitalističnega, marveč tudi materialističnega - socialističnega! Prvi predpogoj za splošni delavski napredek je, da izginejo iz delavskih vrst vsi nepošteni elementje, ki se z delavstvom samo igrajo, hoteč zadostiti svojim sebičnim namenom. —

»Za kršč. socializem«

Kdor hoče prav umeti idejo krščanskega socializma, mora prečitati to zelo potrebno brošurico. Dobi se v kolportažnem oddelku »Slovenca« v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zahvala.

Načelstvo »Jugoslovanske strokovne zveze« v Ljubljani je v svoji seji dne 14. t. m. razpravljalo o poteku in rezultatu zadnjih volitev v »Delavsko zbornico« za Slovenijo in ugotovilo, da se je 15.000 delavcev in delavk v Sloveniji odločno uprlo nasilju in volivnim mahinacijam naših združenih nasprotnikov ter se odločno izjavilo za krščansko socialističen program »Jugoslovanske strokovne zveze« v »Delavski zbornici«. Vsem našim borcev in volivcem v »Delavsko zbornico« izreka načelstvo JSZ za vse delo in odločen nastop iskreno zahvalo in kliče: Naprej po jasno začrtani poti! Vsi na delo!

Za načelstvo JSZ.:

Jože Gostinčar l. r., načelnik.

Ivan Gajšek l. r., gl. tajnik.

Vsem zvezam JSZ!

Po sklepu XXIII. seje načelstva JSZ dne 14. t. m. se vrši dne 28. februarja ob 9. uri dopoldne v Ljubljani v Rokodelskem domu, Komenskega ulica seja vodstva JSZ, h kateri se povabijo vsi naši delegati »Delavske zbornice«. Na tej skupni seji se bo sestavil delovni program naše delegacije in določijo smernice našega dela v Delavski zbornici.

Ker bo prvo zasedanje plenuma Delavske zbornice že 19. marca t. l. (trajalo bo tri dni) je važno, da pošljejo na sejo »Vodstva« vse zveze svoje zastopnike. Ta dan se bo konstituiral »Klub JSZ Delavske zbornice« in sestavil formalno do občnega zbora »Izvršilni odbor« Jugoslovanske strokovne zveze, ki bo v bodoče vedno sklepal o taktiki in delu našega kluba v Delavski zbornici.

Načelstvo JSZ.

Zveza papirniškega delavstva.

Organizirano papirniško delavstvo v Vevčah, Medvodah in Radečah je imelo zadnji mesec svoje strokovne shode, na katerih so govorili Cvikelj, Kukovica in Lombardo. Na vseh shodih so bile enoglasno sprejete sledeče resolucije: 1. Papirniško delavstvo najodločneje protestira proti nameravanemu ukinitju delavskih institucij, zahteva, da se denar, ki ga plačuje za Delavsko borzo, porabi v pravi namen. Zahtevamo izpolnitev naših socialni institucij. 2. Vočigled primanjkljaja pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, se baje namerava isti na račun delavstva izravnati. Papirniško delavstvo plačuje že itak visoke prispevke, ter protestira proti poviški istih, kakor proti okrnjenju naših pravic pri hranarini, porodu itd. 3. Volitve v Delavsko

zbornico naj se razveljavijo, sestavi nov, demokratičen volivni red, predvsem naj se vrše volitve po občinah in s kroglicami. — Resolucije so se poslale na pristojna mesta. Papirniško delavstvo je sicer že davno spoznalo socialpatriote raznih branž, katerim je demokratizem, bratstvo in svoboda samo še na papirju, v resnici pa izvajajo, kjer so v moči, teror, nasilje in sleparije. Naše delavstvo jih je v vseh treh tovarnah obsodilo. Tudi pri teh volitvah je pri 900 delavcih oddalo za našo listo čez 800 glasov.

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz tajništva S. Z. T. D. Ker nekatere skupine še niso poslale mesečnih obračunov za mesec december 1925, je načelstvo zveze sklenilo, da se prizadete skupine pozove, da čimprej poravnajo vso zaostalo članarino za l. 1925., sicer bo načelstvo prisiljeno v smislu pravil izključiti vse neredne skupine.

Skupina Strokovne zveze tovarniškega delavstva v Lescah priredi v nedeljo 21. t. m. ob pol 4. uri popoldne v »Ljudskem domu« v Radovljici igro »Dimež, strah kranjske dežele«, igro s petjem v šestih slikah. Spisal A. C. Danilo. Vsi prijatelji vljudno vabljeni.

Strokovna zveza rudarjev.

Zagorje ob Savi. Občni zbor Strokovne zveze rudarjev se vrši dne 28. t. m. ob pol 3 pop. v dvorani Združnega doma. Spored občnega zbora objavimo v prihodnji »Pravici«. Pridite vsi somišljeniki, tudi tisti, ki eventualno ne bodo prejeli vabila. — Odbor.

Viničarji.

V Gresavčaku skupina Ljutomer se je vršil dne 8. februarja t. l. strokovni sestanek pri zelo številni udeležbi samih izrazitih viničarjev, ki so pazno sledili izvajanju zveznega tajnika. Vsi navzoči še neorganizirani so do zadnjega pristopili in več se jih je naročilo na list »Pravico«. — Vedno več in več nas je organiziranih, kar nam jamči, da bo v kratkem času naša Strokovna viničarska zveza pri nas postala faktor, brez katere ne bo mogoče reševati nobenega vprašanja.

Prometna zveza.

Maribor. Zadnjo nedeljo se je vršil pri nas občni zbor Prometne zveze, podružnice Maribor. Vkljub slabemu vremenu je bila dvorana »Krekove posojilnice« popolnoma zasedena, kar znači za Prometno zvezo velik uspeh. Po otvoritvi občnega zbora

je podal tov. Polak obširno poročilo o pomenu in razvoju organizacije. Zatem je podal tov. Mlakar tajniško poročilo ter ugotovil, da je Prometna zveza od zadnjega občnega zbora znatno napredovala, osobito, od meseca oktobra 1925 naprej. Odborovih sej se je vršilo v preteklem poslovnem letu 22, ki so bile vedno dobro obiskane od odbornikov, kakor tudi od zaupniškega zbora. Nadalje sta se vršila 2 sestanka zaupnikov, ki sta imela nalogo, določiti smernice delovanja Prometne zveze. Opozarja, da se naj razvije živahna agitacija med neorganiziranimi železničarji. V organizacije se danes vsepovsod polaga največja pažnja v vseh slojih ljudstva, samo bedni železničar naj bi stal izven organizacij. Ne, to ne sme biti! Ne smemo sami sebe obsojati na smrt, ampak pokazati hočemo, da smo še zmogni življenja, zato pa vsi v našo organizacijo! Blagajniško poročilo poda zopet tov. Polak, ki so ga navzoči vzeli na znanje. Tov. tajnik opozori članstvo oz. občni zbor na važen korak naše centrale, ki ga misli izpeljati na občem zboru centrale, to je ustanovitev lastnega strokovnega lista, primerno zvišanje posmrtnine in podpore v slučaju nesreč. Zato je pa treba finančnih sredstev. Z ozirom na to, da je članarina Prometne zveze med vsemi organizacijami še najnižja, se je soglasno sklenilo, da se predlaga na občni zbor centrale zvišanje mesečne članarine na 10 Din. Lista novega odbora, ki je bila sporazumno sestavljena na zadnji seji, se je po petminutnem odmoru soglasno sprejela. V odbor skupine so soglasno izvoljeni: Krebs Friderik, predsednik; Aleksič Jože, podpredsednik; Cerovšek Ivan, tajnik; Avguštinar Jakob, blagajnik; Fras Tomaž, Kolar Jakob, Strmšek Karl odborniki. Vodušek in Oman Josip pa v nadzorstvo. Po izvolitvi delegatov za občni zbor centrale, se je razvila prosta debata, na kateri se je sprejela resolucija, ki jo objavimo prihodnjič.

Delavska zveza.

D. M. v Polju. — Razmere, ki so nastale v zadnjem letu, so privedle delavski pokret do malih taktičnih sprememb, ki so morda tu in tam koga vnevoljile. Nastaje potreba, da se pripravimo tiho, toda odločno. Predvsem treba strniti ter pomnožiti delavske vrste. Organizacija Delavske zveze je šla skozi velika vrata preizkušnje, ter jih srečno prestala. Vse to se sedaj razpravlja na naših sestankih, zbližujejo se različna mnenja, ki so nastala. Organizacija je enotna že tudi v mišljenju. Zato pa se mora pokazati prerajeno na vseh poljih delavskega pokreta, tako strokovnega, gospodarskega, kulturnega, etičnega ter političnega. Omejiti se hočemo javno danes samo na političen položaj delavstva v občini. Vsi vemo, kako so nas obsipali naši nasprotniki, katerim so se pridružili takrat tudi delavci nasprotnega mišljenja. Posebno je treskalo po naših voditeljih. Županu Kukovicu so očitali največ. Tihi šlager je pa seveda bil: mi davkoplačevalci, mi gospodarji, ki vse plačujemo, ne smemo niti malo popustiti, da spravimo te berače na kant. Na drugi strani pa velika ljubosumnost, češ saj so začeli s polno paro delati, zakaj bi pa mi ne. To so bili vzroki tedanjemu razpustu. Naši voditelji so povsod pokazali čiste roke. Vse so mirno in z največjo požrtvovalnostjo pretrpeli, saj resnica še ni čisto umrla. Zadnji zaključki računa občine so pokazali še več. Nikdar ni imela poljska občina toliko denarja kot sedaj. Marsikdo bi mislil seveda, ker je ta župan sedaj, ima pa denar. Pripominjamo samo, da bi ga morda imeli še veliko več. Dnevnice so si gospodje zaračunavali tudi, posebno g. Hrome je velikokrat zapisan v blagajniški knjigi. Pa še nekaj je pokazal zadnji obračun, to je, da so največji davkoplačevalci ravno delavci v občini. Kar pogledajte postavko, ki so jo plačali občani iz direktnih davkov, ter primerjajte znesek, koliko so stale ceste in videli boste, da takozvani davkoplačevalci niti za ceste niso prispevali. Kdo zastopa tovarno, ki plača največ? Do 120.000 Din, to je denar, ki ga tovarna dobi od delavcev in njihovih žuljev. Zato so delavci upravičeni, da razpolagajo in zastopajo svoje interese. Koliko je prišlo na meso, vinu in žganju? Ali mislite, da so ta davek plačali gostilničarji in mesarji itd.? Velik del so plačali delavci. Zato so upravičeni, da z njimi v ljudsko korist razpolagajo.

Konstatirali smo vse v svojo obrambo, ter dokazali, da delavci smejo in morajo biti zastopani v občinskem odboru, ter da se tam uveljavljajo in pomagajo skupno graditi si dom, kjer bodo zastopani tudi drugi stanoviti. Čakali smo, da se razmere umirijo, da vidimo. Na prvi seji smo čakali, da nam večina vsaj pove kaj misli delati. Slišali nismo ničesar. Kakor smo videli kasneje, so sprejeli skoro ves naš program ter začeli pri pokopališču. Toda stvar bo zaspala, čim bi izstopili delavski člani odseka, posebno še naš. Začela se je z največjim pompom zopet delati elektrika. Kakor je vse videti iz te moke ne bo kruha. Sedaj je prišel na vrsto kolodvor. Želimo največ uspeha in bomo tudi podpirali. Toda kakor kažejo vsa znamenja, tudi tam ne bo veliko, čeravno bi gospodje zelo radi pokazali, da imajo tudi za delavca malo srca. Kdor pride pogledat občinsko sejo bo mislil, da je prišel na

spravljati po sobah. Kar debelo boš gledala, Hanka! Jejmine, tako veselje, tako veselje!

Tako je brbljala srečna starka vse križem, pol zase pol za mlada dva, dokler niso dospeli do Hankinega doma. Ko jih je mati opazila, je glasno zajokala. Spoznala je v zadnjih, strahu polnih urah, kako ima svojo hčerko vendarle od srca rada.

Riška je položil drago breme varno na pripravljeno posteljo. Pridržal je pa Hankine roke v svojih in obrnil proti slepemu očetu ter objokani materi je dejal glasno: »Vračam vama jo, kakor sem obljubil. Oče, mati, vašo... mojo Hanka... mojo ljubo nevesto!«

* * *

Osem let je preteklo od onega tako usodnega novemberskega večera. V naši mali lužiško-srbski vasi se je spremenilo to in ono. Hankina rojstna hiša ne stoji več. Ko je mati po dolgem bolehanju umrla in se je slepi oče preselil za stalno v županovo hišo, je dal Riška staro hišo in gospodarska poslopja podreti in je porabil prostor za lep, obširen vrt v veliko veselje za Hanka in otroke. Še vedno trdna teta skrbno pazi, da ne delajo mladi kodroglavci preveč škode po gredah in travah.

Mlada, postavna županja gospodinja v hiši in na polju, v kuhinji in kleti, da je veselje. S sosedi se družijo le malo. Ne da bi si ne znala pridobiti ugleda in spoštovanja — nasprotno! Toda njena »hiša«, s čimer meni svojega moža, svoje otroke, očeta in zvesto teto, ji je najdražje na svetu; prav tako pa tudi Bogomir Riška ne pozna ničesar lepšega, kakor da se more med svojimi odpočitki od dnevnega truda.

(Konec.)

A. Marby:

Hanka.

Lukiško-srbska povest.

20

»Mislim, da bom sedaj lahko hodila sama,« je zašepetala. »Daj, da poskusim, Bogomir, saj ti bom pretežka!«

»Ti... meni? Pa še kaj takega! Čemu pa veljam za tako močnega?« se je smejal Riška. In zvenel je sladko ta smeh, kakor se ni smejal že leto in dan. »Toda,« je dodal proseče, »ali se me ne bi hotela okleniti okoli vratu?«

Ubogala ga je brez obotavljanja — in ni mu branila, ko jo je pri tem vroče poljubil na ustnice. Kaj je še treba besedi med njima? Spoznala sta v tej minuti oba, da se ljubita iz vsega srca in da sodita skupaj za vse življenje.

Globoko sta si pogledala v oči, in dolgo. Samo tedaj, ko sta šla mimo pokopališča, od koder so se pošastno odražali zasneženi križi, je Hanka malo okrenila glavo in rekla: »Mislila sem, da jo imaš rad nad vse druge?«

»Da! Toda tebe imam rad drugače, tisočkrat drugače!«

Kakor prisega so zvenele te besede; in njen blede obraz je preletela lahna rdečica veselja; smehljala se je, dočim so se ji napolnile oči s solzami.

»Prihajata! Ah Bog! Samo eden je!... Ne! Župan nese deklico... Nese? Večni Bog! Kaj se je zgodilo? Bogomir, Bogomir: ali še živi?«

Šele ob tem prestrašenem klicu je zapazil Riška teto, ki je poleg hlapca krepko bredla visoki sneg in mu prihajala nasproti.

»Seveda, teta. Bogu bodi hvala in čast!«

In začeli so hitro govoriti semintja. Hlapec je hotel vzeti deklico v svoje naročje, toda Bogomir mu ni pustil — saj ni bil svoje moči še nikdar tako vesel, kakor v teh trenutkih.

V njegovem pogledu in glasu je ležalo nekaj tako čudovitega — zmagovalnega, da teta kar dočakati ni mogla, kdaj bo slišala potrjeno svojo veselo slutnjo.

»Teci, hitro kar se da k Ljuboševim!« je ukazala hlapcu, »in povej, da je vse dobro, pripravijo naj samo toplo posteljo.« Komaj pa se je hlapec malo oddaljil, je dejala polna pričakovanja: »Otroka, saj vidim... in tudi povedati mi smeta takoj: domenila sta se, kaj ne?«

»Za vedno... do smrti, teta!« je zaklical Riška slovesno. »Mar ne, draga?«

»Da, do smrti, Bogomir!« se je smehljala Hanka vsa v solzah. »Ah, teta, kako sem srečna!... kar pojmiti ne morem.«

»Vse se bo uredilo, srček, vse se bo uredilo. Zahvaljen bodi nebeški oče, da se je vse tako dobro izteklo. In tako bom še vendarle ućakala,« je nadaljevala starica vsa radostna med smehom in jokom, »da bo prišla v hišo mlada, lepa gospodinja! Čujta, otroka, takoj po praznikih mora biti poroka, in taka, kakršne Kruševac še ni doživel. Dvajset parov svatov... in židani trakovi na kapah in ramah... tako dolgi! In družico bom šele nalezpotičila! No... samo potrpi! In nevesta bo nosila venec — živ človek še ni videl takšnega! In... da, kaj sem hotela še reči, takoj jutri bom začela po-

sejem. Sodnijske obravnave so prenehale. Vse je na najboljši poti v tiste zlate čase, ko so možaki kimali pri litrih vina. Na nas delavcih je, da preprečimo to in pokažemo pot starim gospodom. Če se ne znajo uživati v moderne čase nove dobe, naj ostanejo raje doma. Vsa nasprotja obeh delavskih struj naj zginejo ter naj se uveljavi vsaj skupna taktika. Naš cilj, pripraviti občino na tisto višino, ki ji po svoji naravi tudi pripada, ni še pozabljen.

Slovenski veleburžuaziji v odgovor!

»Jutro«, glasilo SDS ima to navado, da kot črni kos, v vsako luknjo vtakne nos. In tako se mu v SLS vedno hoče sporov med takozvanim vodstvom in »gosarjevci«. Bodisi, da ta čudni list privleče za las kako nevažno notico, bodisi tudi, da njegovi agentje poslušajo po Ljubljani »klepetulje, bodisi, da si kaj enostavno izmisli — vedno in vedno ima drznost, da »kombinira«. Poleg tega je pa še tako neumno, da javnosti prav nič ne prikriva, kako bi slavni SDS bil kak stvaren spor v SLS povsede.

Tako so dale »Jutro« tudi zadnje volitve v »Delavsko zbornico« priliko in povod, da je napisalo par neduhovitih notic o sporu med SLS in »gosarjevci«. Mi lahko ugotovimo, da je bil naš glavni volivni odbor sestavljen po sklepih JSZ, da je vršil svojo dolžnost v popolno zadovoljstvo delavstva in da je naš zbor zaupnikov na najbolj demokratičen način svobodno volil svoje kandidate.

Ako gg. od »Jutra« mislijo, da »koristijo sebi, ako priobčujejo v svojem listu sliče banalnosti še naprej, je to njihova stvar. Lahko pa bi vedeli in to naj tudi vedo: SLS je izmed vseh slovenskih strank najbolj socialna, najbolj svobodoumna, zato kršč. socialno delavstvo brez »Jutra« dobro ve, kaj mu je storiti. Demokratskim fanatikom, katerim je v Mariboru nupil sam g. Sv. Pribičević, naše delavstvo ne bo nasedalo in ne bo delalo »stafaže« v nobeni obliki. Zlasti se ne, ker je njihovo delovanje v celoti nesocialno, pa naj ga vzamemo s »kateregakoli« vidika. Ko bo v Sloveniji v celoti prodrli duh kršč. socializma, bosta »Jutro« in SDS izginila, ker ne bosta več mogoča. »Jutro« naj gre in naj pomete raje pred svojim pragom: ima dovolj smeti.

To bo morda dovolj.

Značilna številka.

»Narodnosocialna strokovna zveza« je smatrala za nujno potrebno, da se ob volitvah v »Delavsko zbornico« veže s »Samostojno delavsko strokovno Unijo«, ki je — kakor splošno znano — nastala pod vplivom voditeljev SDS. To pravico so narodni socialci brez dvoma imeli, zlasti še, ker bi ob samostojnem nastopu najbrž ne dosegli količnika. Drugo je seveda vprašanje, kako si bodo upali od sedaj naprej še pojavljati med delavstvom, ko so s svojim kompromisom najbolj jasno dokazali, da spadajo po svoji miselnosti edino-le med ljudi, ki jim je demokracija španska vas, delavstvo pa predmet, vreden izkoriščanja.

Kompromisna lista narodnih socialcev in demokratov, nastopajoča pod krinko »Neodvisna«, je dosegla 8349 glasov. To število smo pričakovali, ker poznamo na eni strani položaj delavstva, na drugi strani pa fanatično zagrizenost demokratskih delodajalcev. Prav zato, ker je to število za tri četrtine previsoko, se nam zdi za značilno in — omembe vredno.

Največji del glasov je ta lista dobila na pritisk delodajalcev, kar pri današnjih razmerah, ko vlada silna brezposelnost ni posebno težko. Ali voliš po želji in delodajalca, ali pa si na cesti! In delavstvo se je vdalo. Toda prav to je napačno. Da je bilo to delavstvo organizirano, bi se bila prav gotovo dobila pota, da bi bilo delavstvo moglo svobodno izraziti svojo voljo. Ni torej dovolj, da delavec proda delodajalcu svojo delovno moč, še njegovo voljo in svobodo hoče imeti! To se da preprečiti

ednole s strumno organizacijo! Delavstvo brez le-te je prepuščeno kapitalistu na milost in nemilost.

Nekaj slovenskih delavcev pa je vendarle, ki naseda utopističnemu programu narodnega socializma in vabljivim glasovom »Unije«, podružnice same veleburžuazije. Manjši del teh tvorijo klečeplazci in koristolovci, ki jim je samo za njihova dobro plačana mesta, magari da vzame vse ostalo delavstvo vrag! Te delavske zajedavce mora organiziran proletarijat izolirati in iti preko njih s prezirom na delo. Ostalim pa mora delavstvo odpreti oči; zakaj zaslepljeni so, plahi in boječi. Ko bodo prišli med ostalo organizirano armado in ko se ji bodo privadili, se bodo osokolili in postali dobri člani naših organizacij.

Število 8359 je značilno tudi za nas: Premalo smo agilni, premalo propagirajoči, premalo organizirajoči! Naša sveta dolžnost je, da te reže iztrgamo iz velekapitalističnih krempljev!

P. V.:

Proti kapitalizmu!

(Po Kreuzfahreru.)

Še enkrat se je dvignila človekova notranjost in v romantiki je človek zopet začutil prepad med novo vero in resničnostjo. Žal je bilo človeku, da je odpadel od krščansko-katoliških idej srednjega veka. Toda romantika je ostala samo v ideji. Razum je začel ugotavljati zakone v naravi in si jo začel popolnoma usluževati. Prišla je torej doba tehniškega napredka. Duševno življenje se zaradi vedno novih odkritij in iznajdb kar ni moglo razviti. Iznašli so tedaj parni stroj, odkrili elektriko, začeli graditi železnice, nastale so tovarne in ljudje, ki so bili preje obsojeni, da se izselijo, so našli delo v naraščajoči industriji. Podjetja so rasla kot gobe po dežju. V tem času stopi na površje trgovec in podjetnik poleg iznajditelja. Vse je šlo za tem, da si s pridobljenim kapitalom pridobi novega kapitala. Vera v realne znanosti je postala vera v splošen napredek, kakor da bi imel tehniški napredek kaj opraviti z naravno povzdigo človeštva. Duševno življenje je torej našlo v skrajni materializmu. Pač se je izkoriščano industrijsko delavstvo dvignilo proti temu sistemu. Možje kot Marx in Lasalle so s svojimi spisi obrnili pozornost javnosti na zatiranje delavstva od strani industrije. Karl Marx je proroško rekel, da bo konec tega razvoja izzvenel v socializmu. In ta beseda je tako ugajala doživljenju izmzgavanju prepuščenega delavstva, da je postal socializem delavskim masam res prava vera. Socializem je le naraven odpor proti takemu političnemu in gospodarskemu redu in ureditvi — toda duh istega duha in zato nezmožen, da vrže kapitalizem. Po l. 1880. je šel razvoj industrije v naglem tempu naprej. Človek je mislil le še s številkami, se čudil rekordom pri delu, bil ves očaran nad hitrico življenja in se otroško veselil, ko je videl, kako rastejo velika mesta in narodno premoženje in bil ponosen na socialno zavarovanje, s katerim so hoteli pomiriti delavstvo.

Prišla je vojna in stali smo resnici nasproti. Izkazalo se je, da je človeški napredek le goljufija in domišljija. Izginila je vera v napredek. Toda njegova moč, ki je navila kolo tega razvoja, je še živa in še bo preteklo nekaj časa in bo treba mogoče še ene svetovne vojne, da bo človeštvo zavrglo tudi to. Ali bo postala med tem naša vera ona moč, iz katere bo zrasla nova družabna oblika s pečatom stvarnikovim, ali pa se bo današnja družabna oblika razbila v strašni katastrofi ob resnicah nevidnega večnega sveta — kdo ve to?

Industrija.

Mi vsi smo vpreženi v kolesje velike industrije. Mi se ne moremo prestavljati v romantične sanje, tega ni pred nami, mi moramo tej resničnosti naših dni gledati drzno v obraz in biti prepričani, da je tako in ne drugače. — Večni božji zakon je, da

se človek živi s svojim delom. Toda poleg tega naj bo njegovo delo Bogu v čast, kot je to v čudovitih besedah povedal sv. Benedikt. Moli ko delaš in delaj, ko moliš. To je večno veljavni zakon človeškega dela.

Iz dveh razlogov priznamo tehniko in industrijo. Prvič, ker je dala tisočim, ki so bili obsojeni, da se izselijo, vsakdanjega kruha. Drugič, ker se v nekem smislu uresničuje božja zapoved: »Podvrzita si zemljo!« Skoro vse naravne moči, sile, ki žive v naravi in ž njo, je človeku ukrotila tehnika in mu jih dala na razpolago.

Današnja gospodarska oblika je v svoji velikopoteznosti spravila ogromne človeške mase skupaj. Da se delo izplača, je treba, da se človeško delo nadomesti s strojnimi, da se vse stvarivno ročno delo poenostavi z nekim sistemom ročnih gibov. Da se pod vsakimi pogoji lahko konkurira, je treba misliti na to, kako in kje dobiti boljše in rentabilnejše produktivna sredstva. Učni čas se vedno bolj nadomešča s psihotehniko, to se pravi, da je postavljen mlad človek pred umetno sestavljen aparat z navodili, kako ga uravnati in nič več. Zaradi vražjega akordnega sistema je delavstvo prisiljeno, da naredi največ, kar mu je mogoče. Ako pa je akordna plača le neznatno nad existenčnim minimom, takoj je znižana in s tem delavstvo prisiljeno, da da iz sebe prav vse. Kjer pa odreže tudi ta sistem, tam začno s premijami za mojstre, predelavce in delovodje. Posebno se je ta način razpasel po predilnicah (Nemčija). Čim večja produkcija, tem večje premije. Delavstvo je prisiljeno delati s tako hitrico, da je trajno nevzdržljiva. Ako vse to priganjanje, ki je pa že samo na sebi dovolj učinkovito, nič ne pomaga, potem se enostavno zviša hitrost stroju, jermenje in kolesje začenja in človek mora slediti. Stroj ni več pomočnik človeku pri delu, nasprotno je postal človek strojev suženj. Naravna zveza med stvarivnim duhom in njegove načrte izvršujočo roko je pretrgana. Industrijski človek, ki dan za dnem dela iste ročne gibe, ki samo izvršuje, kar je nekdo drugi zamislil, ali, ki mora misliti samo to in tako, kakor mu predpiše drugi, ne pozna več veselja lastne, stvarivne dejavnosti. Prodajati mora svojo delovno moč, da ga ne uniči boj za življenjski obstanek. Tako postane delo velika notranja bol in zaradi te boli umira nesmrtna duša. Mi moramo temu delu strgati masko z obraza, to delo naj ne nosi več imena »posvečeno delo«. V tem delu ni nobene etike. Pač je res, da tudi mehanično delo za vsakega posameznika ni brez pomena, ko mu daje njegovo samostojnost. A da bi bilo to satansko delo v čast božjo, tega ne verjamemo več, za to ga ne opravljamo več, namreč ne več v tem duhu. Treba je enkrat za vselej povedati to tistim, ki še vedno govore o vrednosti takega dela. Ne več to delo, ampak bol in trpljenje tega dela moremo darovati Bogu, vse drugo ga žali.

O tem dejstvu se dosedaj še nismo prepričali, ker imamo še preveč trdno vero v napredek; ali pa je z napredkom tehnike v zvezi tudi napredek človeštva? To smo prepričani, da ni res. Bratje, sestre! Da ne smatramo dela več za takega kot dosedaj, to se pravi — izpodmikati kapitalizmu temelje. Izumrla bo tedaj vera v napredek. Potem pa bo vstalo v nas socialno vprašanje s tako silo, da so v primeri ž njim vsi današnji problemi sama otročarija. In tedaj ga homo res rešili.

V nasprotnem taboru podjetnikov že prihaja to spoznanje do prepričanja. Hočejo pa zaježiti ta bližajoči se val s tem, da skušajo zopet spraviti v življenje skrajni individualizem. Zato tolika radodarnost industrije za sportne prostore in stadione, ker vprav tam veje rekordski duh. In tega hočejo na vsak način prenesti v podjetja, v delavnice, da se poživi delovna intenziteta, sila, ki žene človeka na delo.

Proletarizem.

Že skoro sto let se nahajamo v velikanskem ljudskem preseljevanju.

Cele mase so prešle iz zahoda na zapad. Večina tega je prevzela Amerika. Poleg tega pa je naraščanje industrije spravilo milijone ljudi v velika mesta. To preseljevanje se je izvršilo skoro čisto nevidno, ker se niso kot popreje vzdignila cela ljudstva, da si poiščejo novih dežel in življenja, ampak so le posamezniki, prihajali peš ali po železnici v večja industrijska centra in v kratkem času so sledile družine. Tako je z industrijo zraslo v novo človeštvo.

V velikih najemniških hišah stanujejo množice najrazličnejših ljudi, ki nimajo ničesar skupnega. V tem velikanskem vrvežu je posameznik osamel, postal izoliran in zamrla skupnost s sosedi.

Tedenske novice.

Nagla smrt. V opernem gledališču v Ljubljani je med predstavo umrl nadsprevodnik drž. železnice Josip Kregar. Poklicani zdravnik se je trudil, da bi ponesrečenca spravil k zavesti, toda brez uspeha. Kregarja so prepeljali na njegovo stanovanje.

Napad sredi Ljubljane. Dva neznanca sta v Frančiškanski ulici v Ljubljani nenadoma napadla ravnatelja Trboveljske premogokop. družbe Adolfa Huberja, ki se je vračal okoli sedme ure zvečer domov. Napadalec sta ravnatelja podrli na tla in ga pretepla s pestmi. V tem hipu je šel tam mimo neki ljubljanski trgovec nakar sta napadalec zbežala. Želimo, da se oblasti čimprej posreči napadalec dobiti in s tem preprečiti morebitna neopravičena osumljenja.

Smrt pod vlakom. Pri Čretu nedaleč od Celja je brzovlak povozil 70 letno Celinšek. Čez progo je hotela iti proti domu, a ravno je vozil mimo tovarni vlak. Počakala je, da je vlak prevozil mimo, potem pa skočila čez progo. V istem momentu pa pridrvi mimo brzovlak, ki jo je v hipu podrli na tla in grozovito razmesaril.

Huda nesreča. Franc Gušek, upokojeni cinkarniški delavec v Celju, je moral zaradi male pokojnine iskati druge dela, da si zasluži vsakdanji kruh. V zadnjem času je bil nastavljen pri tvrdki Brata Jarmer. Zaposlen je bil s tem, da je stavil neki jermen na transmisijo, pri čemer mu je zašla leva roka med jermen in kolo, ki mu je odtrgalo na levi roki palec in kazalec ter poleg tega tudi zlomilo roko nad komolcem. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu levo roko takoj odrezali. Pripominjamo, da je bil ponesrečeni Gušek star nad 70 let.

Roparski napad. Pri Grosupljem je 10. t. m. nenadoma skočil maskiran ropar v poštni ambulančni voz vlaka, ki je vozil v smeri proti Ljubljani. Z revolverjem v roki je zahteval od službujočega uradnika Janeza Kalana denar. Ker mu ga uradnik ni hotel dati, ga je podrli na tla in zvezal. Nato je pograbil štiri vreče ter zbežal. V vrečah je bilo okrog 250 tisoč dinarjev. Kalana so na kolo-dvorski pošti takoj zasilili in ga prepeljali v spremstvu grosupeljske orožniške patrulje v Ljubljano. Kalana so obdržali v preiskovalnem zaporu, dokler se zadeva ne reši. O roparju ni še nobenega sledu.

Samomor. V Jaršah pri Ljubljani se je obesil v svojem hlevu posestnik in bivši gostilničar Miha Dimnik. Dejanje je izvršil v trenutni zmedenosti.

Smrtna nesreča. Dne 12. t. m. se je pri sekanju bukev na Mladem vrhu smrtno ponesrečil posestnik Matevž Demšar iz Zaprevala, župnijski Javorje nad Škofjo Loko. S sinom in hčerjo je šel v gozd sekati les za drva. Bil je dobre volje in se je veselo pogovarjal. Nepričakovano je padla bukev. Zaklical je še hčeri, naj pazi, pa ga je že zadela veja na glavo, da je padel, in bukev se je zvalila nanj ter mu strla tilnik in hrbtenico. Bil je takoj mrtev. Rajni je bil vzoren kristjan, mož-poštenjak. Dolgo časa je bil vodja romarjev k sv. Hemi na Koroškem.

Izgubljena in najdena. Helena Zakošek pod Sv. Trojico je šla 8. t. m. obiskat svojo sestro Ano Flis. S seboj je pripeljala tudi svojo tri in polletno

deklica Amalijo. Otrok se je nekaj časa igral z drugimi otroci na dvorišču, čez nekaj časa se pa kar sama napoti proti domu. Pri povratku je deklica zgrešila pravo stezo in zašla daleč v gozd, ki je last tukajšnje graščine. — Uboga deklica je taval po gozdu tri dni in štiri noči brez hrane in nabilala cvetke. Šele 12. t. m. jo je našla še živo Marija Polanc, kateri gre velika zasluga za otrokovo rešitev. Vztrajno in neustrašeno jo je iskala po gozdu, čeprav se nahaja v teh krajih še polno divjih prašičev. Ko so zvedeli o otrokovi izgubi, so jo pričeli iskati vsi ljudje iz bližnje in daljne okolice z orožništvom tukajšnje postaje na čelu. Najdenka je imela ročice in nožice vse nabrekli od mraza, govorila je pa še in rekla: »Lačna sem, dajte mi kruha!« Stariši, pazite na svoje otroke!

Samomor vajenca. V Belgradu se je s kuhinjskim nožem zabodel 16 letni vajenec Sava Guljan. V pismih, ki so jih našli pri njem, izjavlja, da gre v smrt zaradi slabega ravnanja.

Zagonetna smrt. V Velikem Bečkereku je hišna posestnica Katica Rab naznanila policiji, da najemnice stanovanja v dvoriščnem traktu njene hiše Roze Halić že dva meseca ni na spregled in je njeno stanovanje ves čas zaklenjeno. Policija je stanovanje odprla ter našla Halićevo mrtvo v postelji. Ko so odkrili očejo, se je razbežalo na vse strani deset podgan, ki so truplo že skoraj popolnoma obgrizle, tako da zdravnik ni mogel ugotoviti vzroka smrti.

Mrtve otrok na železniškem tiru. V bližini železniške postaje Forgoš v Vojvodini je železniški uradnik našel mrtvo dete, ki mu je manjkala noga. V bližnjem grmu so zasačili mačko, ki je nogo jedla. Otrokova mati ni znana.

Strašen umor. V okolici Čačka so te dni našli moško truplo brez glave, rok in nog. Dognalo se je, da je to truplo 43 letnega uglednega kmeta iz Kuče — Kovačevića. Kovačević se je boril na solunski fronti; v vojni se je navadil pijače ter se je večkrat opil. Zato je bil v družini mnogokrat prepirljiv. Ko se je bil te dni zopet pijan vrnil domov in zaspal, ga je lastna mati ubila s sekiro. Nato sta s sinom njegovo truplo zagrebli v gnoj, potem ga pa zopet izkopali, mu odsekali glavo in ude in ga nesli daleč od doma na neko pot, kjer sta ga pustili. Zločin so takoj odkrili in obe ženski zaprli. Med potom se je mati iztrgala orožnikom in skočila v reko Bjelico, a so jo rešili.

Dopisi.

Celje. V eni zadnjih števil »Delavske politike« piše znani socialpatriot iz Westrove tovarne o slabih razmerah v tovarni, kako se delavstvu trga zaslužek in o vseh drugih žalostnih hramerah, pod katerimi trpimo delavci v tovarni Westen. Prav je, če se tisti, ki trpi, pritožuje čez krivice. Nerazumljivo pa nam je, da ta socialpatriot v istem dopisu kliče na pomoč krščanske socialiste, češ: pokažite sedaj svoje delo in ozdravite razmere, ker je tudi nekaj delavstva oddalo glasove za »Jugoslovansko strokovno zvezo«. Na drugi strani pa piše »Delavska politika«, da je od 1300 delavcev v tovarni Westen oddalo 1000 razredno zavednih odločnih borcev svoje glasovnice za Kristanovo vojsko tako zvane Združene del. strok. zveze. Prijatelji, ako sedaj ne pokažete Vi svoje moči in ne odpravite vseh krivic, ko pravite,

da imate ogromno večino in to zavednih vojščakov za seboj v tovarni, potem Vas bo prihodnji delavstvo izpljunilo, ker se bo prepričalo, da je bilo za glasove ogoljufano, ker si je pustilo izsiliti glasovnice od ljudi, ki ne znajo in nečejo v silo pomagati revnemu in zatiranemu delavstvu. Istotako naj pokaže v cinkarni so-drug Plankar sedaj tako ljubezen do delavcev, ki romajo na dopuste, kakor jo je pokazal do glasovnic, katere je izsilil tudi od onih delavcev, katerim je Jugosl. strok. zveza že mnogo pomagala, posebno onim vpo-kojencem, ki so sedaj zopet v službi. Krščanski socialisti poznamo socializem v dejanju, socialpatrijoti pa le v besedah.

Dev. Mar. v Polju. Zveza slovenskih vojakov, podruž. Dev. Mar. v Polju, vljudno vabi k izrednemu občnemu zboru, ki se vrši v nedeljo dne 21. februarja t. l. po sv. maši ob 8. uri v dvorani Ljudskega doma. Vabljeni so tem potom tudi vsi bivši vojaki iz svetovne vojne in člani, ki so plačali članarino Din 10 za leto 1926. po nabiralcih ali drugače. Ta izredni občni zbor bo podal sliko o sedanjem poslovanju, posebno denarnem, ter dosedanje delo za postavitev spomenika v vojni padlim. — Odbor.

Dev. Mar. v Polju. Zveza slov. vojakov se toplo zahvaljuje vodstvu Združ. papirnic Vevče za Din 1000, katere je darovalo za spomenik padlim vojakom domačinom. — Predsednik.

Tržič. Dopisnik v »Delavsko-kmet-skem listu« je patentiran bahač, priljubljenec in poročevalec neresnice. Po imenu ga poznamo, ker je podpisal neki Jože Mlakar. Ne vemo pa, ali je to tisti Mlakar, ki se je svoj čas podpisoval na legitimacije radikalne stranke kot tajnik in Vahter Roland predsednik? Ali je to tisti Mlakar, ki je pred kratkim denunciral v predilnici nekega uslužbenca in je moral svoje denunciacije preklicati? Ali je tisti, ki vsake kvatre menja svojo politično obleko? Kakšen značaj mora biti, ga že dopis sam predstavlja v precej jasno luč. Dela se za prvega komunista, obenem pa zastopnika predilnice, ki zna prav po advokatsko zagovarjati g. Snoja in pa teror, ki se je izvršil pri volitvah. Drugi dopis v imenovanem listu udarja po lastnem pristašu Antonu Mežek. Jezi se na Cerkevni Glasnik in pravi, da neče biti socialist Macdonaldove sorte. Ne omenjamo dopisa, ki je bil še v prejšnji številki imenovanega lista, kjer je odgovor na dopis v »Sloven-cu« in ravno tako poln laži, kakor dopis, pod katerim je podpisan J. Mlakar. Delavstvo, ki bere, takoj ugotovi, da je poročevalec točno tak, kakor je zgoraj označen.

Trbovlje. Za olajšanje stanovanjske krize je veliko pripomogel tuk. ravnatelj g. inž. Julij Pauer. Pod njegovim vodstvom je TPD zidala mnogo hiš, kakor tudi prezidala razne karsarne. Zlasti v zdravstvenem oziru je z veliko vneto deloval. Naj omenimo samo to, da je dal odpraviti razne lesene barake, pod katere se je vgnedilo vsake vrste golazen in tako povzročilo vsakovrstne bolezni. Smelo trdimo, da do danes ni bilo v Trbovljah ravnatelja, ki bi se na tem polju tako udeleževal kakor ravno ravnatelj Pauer. To prizna vsak pameten človek, ki pozna trboveljske razmere. Za svoje delovanje je bil tudi te dni odlikovan z redom sv. Save III. razreda. Želeti bi bilo, da bi g. ravnatelj to svoje započeto delo še nadalje

vodil, kar bi bilo delavstvu v prid, njemu pa v čast.

Krekova mladina.

Iz centrale. Sporočamo vsem podružnicam sledeče: Obračune in položnice pošljemo še tekom prihodnjega tedna. Podruž. blagajnik naj skupno s tajnikom redno izpopolni vsak mesec obračun in pošlje centralnemu tajniku en obračun, enega si pa podružnica obdrži. Vsaka podružnica naj sestavi pripravljalni odbor, kateri naj vodi vse priprave za udeležbo na našem I. krščanskem mladinskem soc. kongresu, ki se vrši v mesecu juniju v Celju. Natančna navodila pošljemo potom okrožnic.

Krekova mladina Zalog. I. redni občni zbor tukajšnje podružnice se vrši v nedeljo 21. t. m. v prostorih g. Kozjaka v Zalogu. Dolžnost vsakega člana in članice je, da se obnega zbora sigurno udeleži. Govornik pride iz Ljubljane. Začetek ob pol 3. uri popoldne.

Krekova mladina Sv. Miklavž pri Ormožu ima svoj redni občni zbor dne 28. t. m. pri Sv. Miklavžu. Kraj in čas priobčimo prihodnjič.

Delavska akademija. — Angleška strokovna zveza je dobila v dar od neke vdove - grofice veliko posestvo. Veliko poslopje bodo porabili v to, da bodo v njem otvorili delavsko akademijo, kjer se bodo poučevale socialistične znanosti. V domu bo prostora za 200 obiskovalcev te šole.

Krekova mladina Zalog-Sp. Kašelj je v nedeljo 7. febr. gostovala v Društvenem domu v Dolu pri Ljubljani z veseligrjo »Babilon«. Igralci so svoje vloge izvrstno rešili. Udeleženci so se prav od sra nasmejali in so izražali željo, da bi Krekovce videli zopet kmalu na odru. Pred igro je pel društveni mešani pevski zbor iz Dola. — Tovariši Krekovci, polna dvorana dokazuje, da Krekov duh povsod raste. Zatorej Krekovci na delo!

Krekova mladina Zalog-Sp. Kašelj je vzrizarila v nedeljo 31. jan. t. l. v Ljudskem domu v D. M. v Polju igro »Roza Jelodvorska«. Igra nam je pokazala, kaj je ljubezen otrok do starišev, koliko je morala prestati hči, da bi rešila očeta, ki je bil po nedolžnem zaprt. Roza je sedaj pri tej vlogi izvrstno pokazala svojo dramatično zmoglost. Tudi druge vloge Helena Matilda itd. se je videlo, da so se zagloble v svoje vloge.

Manifest pijonirjev iz Rochdala.

(Ta manifest je sestavil eden izmed 28 tkalcev, ki so l. 1894 ustanovili prvo delavsko konsumno društvo na Angleškem.)

Konsumno društvo si stavlja nalogo izboljšati ekonomski in socialni položaj svojih članov s pomočjo kapitala, ki se zbira v deležih po 1 funt šterling in bo zadostoval za uresničenje sledečih načrtov:

Za otvoritev prodajalnice živil in obleke in za nakup in gradbo hiš svojim članom; za ustanovitev lastnih podjetij, kjer naj dobijo brezposelni člani in delavci, katerim se mezde stalno znižujejo delo in zaslužek. Iz istega vzroka bo društvo nabavljalo tudi zemljišča. Po možnosti bo konsumno društvo čimprej prevzelo organizacijo produkcije in razdelitve dobrin. V svoji sredi in iz lastnih sredstev bo uvedlo tudi poučevanje, izobraževanje, (kratko: Konsumno

društvo se bo spremenilo v neodvisno skupnost, v kateri bodo interesi posameznikov postali interes skupnosti. Podpiralo bo tudi druga konsumna društva, ki snujejo slično občestvo.

Društvo bo končno osnovalo po svojih krajih lastna podjetja, ki bodo služila propagandi proti alkoholizmu.

Razno.

Boj za osemurni delavnik. V dombrovskem premogovnem revirju na Poljskem je delavstvo priredilo protestno stavko zoper nameravano podaljšanje osemurnega delavnika. Stavka je trajala en dan. Udeležilo se je stavke 36.000 delavcev, to je 80 odstot. delavstva. Delavska organizacija grozi za slučaj poizkusa podaljšanja delavnika s splošno stavko. Položaj je resen, ker so sklenili industrijalci, da bodo vsako stavko zatrli.

Posledica brezposelnosti. V Kalisju na Poljskem so imeli brezposelni protestno zborovanje in zahtevali po- višanje brezposelne podpore za 100 odstotkov. Ko so brezposelni zvedeli, da je župan zahtevo odbil, so se navalili na občinsko hišo, kjer so župana pretepli in razbili, kar jim je prišlo pod roke. Pri posredovanju policije se je vnela prava bitka, vsled katere je bila policija prisiljena streljati na množico. Nato so razdraženi demonstranti znova navalili na policijo in se ponovno vrgli na občinsko hišo. Mir sta napravila šele dva bataljona pehote. Razen župana je bilo ranjenih devet delavcev, trije vojaki in trije stražniki.

Mati in sin utonila v močvirju. 4 letni deček Peter Kemik iz vasi Brač pri Somboru se je igral z drugimi vaškimi otroci pri globokem močvirju Mostonja. Pri tem je dečku izpodrsnilo, da je padel v vodo in utonil. Ostali otroci so hiteli k njegovim staršem ter jih obvestili o nesreči. Ko sta begala oče in mati ter iskala svojega otroka okrog močvirja, je padla mati v močvirje ter potegnila s seboj tudi svojega moža. Na njiju klice so prihiteli sosede, ki so potegnili moža na pol mrtvega iz vode, dočim so našli ženo šele drugi dan, seveda mrtvo.

Stroj za stenografijo. Neki Anglež je izumil stroj za stenografiranje, s katerim se zelo naglo in to v vseh jezikih stenografira.

Železniška nesreča. Na železniški progi med Burgasom in Antijalom v Bolgariji se je prevrnil osebni vlak v 3 in pol metra globok jarek. Po čudnem naključju ni bil nihče ubit, ranjenih pa samo pet oseb, med njimi strojevodja.

Tiskovni sklad »Pravice«.

Za tiskovni sklad »Pravice« je poslala »Strokovna zveza rudarjev v Zagorju« 200 Din. — Hvala lepa!

Za tiskovni sklad »Pravice« so nabrali drž. cestarji iz gornjega Prekmurja Din 32. — Tovariši, posnemajte!

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za **ŽIKO**, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Draga Micka! Hvaležna sem ti, da si me poučila in upeljala v Konzumno zadrugo, vendar sem zadnjič govorila z neko prijateljico, ki ni bila naklonjena Konzumu in ta me je strašila, da Konzum lahko propade in člani bi morali plačevati zgubo. Ti si stara zadrugarica, povej mi kaj je na tem resnice?

Ljuba Tončka, stvar ni tako nevarna kot ti je slikala tvoja prijateljica. Jamstvo pri našem I. delavskemu konsumnemu društvu je omejeno na dvojni delež. To se pravi če bi Konzum propadel zgubiš mogoče delež 25 Din, katerega si pri vstopu vplačala, v skrajnem slučaju bi pa morala doplačati še en delež 25 Din. Celotno jamstvo znaša torej le 50 Din. Če zakupiš mesečno 1000 Din dobiš koncom leta 30% popust, ki znaša 360 Din tako, da boš dobila že prvo leto 310 Din več kot znaša delež z jamstvom vred.

Draga Micka, najlepša hvala za tvoj pouk. Sedaj bom pa že znala odgovoriti moji prijateljici, ko prideva zopet skupaj!